

J E L E N K Ö R.

16. szám.

Pest szombat február 22-dikén.

1834.

Foglalat: Magyar és Erdélyország (Kinevezések; a' budai m. játékszín ügyében hiv. tudósítás és aláírásivek. N. Becskerekéről levél. Gr. Kendeffi Adám temetése. Czech János és Hanekker Ferencz). Ausztria (kat. tisztváltások). Anglia (a' kir. megnyitó beszéd; válasz. fölrás). Franciaország (köv. kam. ülés; Dulong temetési körülményei; Descrombes halála; Napoleon emléke 's egyebek). Németország (szász orsz. gyűlés; bécsi conferentzia tárgyai; kelet ügyében Ausztria megkérve). Schweiz (a' savoyai beállítás körülményei). Amerika (Jakson tudósítása 's a' bank és bankok ügye; Mexicoból hírek). Elegehírek.

MAGYAR- és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsony: Végezve levén a' birósági parancsok megszüntetésit tárgyazó Xlik czikk, febr. 17-kén már az ügyvédekről szóló Xlik forga ker. vitatás alatt.

Apostoli fejedelmünk f. eszt. jan. 6-ki legfensőbb határozata szerint győri káptalani olv. kánonok Sailer Györgyöt Duna-szigeti sz. Jakab czimzetes apátjává; jan. 8-ki végzése szerint pedig Erdélyben tábori főpap Hönig Venczelt a' károlyvári káptalanhoz tiszt. kánonokká díj-elengedés mellett méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Budapest. Hitelesen juta értésünkre hogy e' két városban a' fő 's más minden karu és rendü asszonyságok között aláírás-ívek forognak, mellyek által nemes Pest vármegye példájára, segedelem-pénz gyűjtetik szabad ajánlatokkal a' budai nemzeti színész-társaságnak az eleinte 1½ évig kikötött időn túl is leendő gyámolgatására. A' magyar Szép-nem hazai szívőségének e' gyönyörű vonása bizonyosan minden magyar férjfit örömmel tölt el, mert létesülni látja benne azon nemzeti szeretetet, mellynek lélekemelő példáival multkorunk magyar leányiról hazánk évkönyvei 's történetlapjai telvék. Igy már nem lesz kétség, hogy nemzetünk saját hazai műveltségét el ne érje akkor és ott főképp, hol nemzeti nyelvünk palladiumának, a' színészetnek, 's általa nemzetiségünknek ápolására lelkes Szép Nemünk ör és védangyalként lép fel.

Rövid kimutatása a' budai magyar színész-társaság' jelen állapotjának:

Mult 1833-ki october, november 's december hónapokban, mint azt a' Pest vgyének beadott számadások mutatják, színészi személyzet' és cselédség' fizetésein, ruhatári, disztivényi igazításokon 's egyéb előadási költségeken kívül, a' szini mutatványokból nyereség bejött 1488 fr. 5 kr. — Innen ha tekintetbe vesszük azt, hogy a' színész-társaság havi költsége körül-belül három ezer vált. forintot tesz, nem lehet szíves örvendéssel nem sejtenuünk, a' növekedő hazafiúi részvétet a' két város' közönségénél ezen honi intézetünk iránt. — Az előadási jövedelemből mintegy 1800 vált. forint, erkélyek, zártszékek 's állandó földszinti főhelyek előváltásai által havonként biztosítva van. — A' Pest vgye felszólítására, kebelé-

ben, 1834-iki feb. közepéig gyűlt pénzbeli adakozások, mint e' mai hirlaphoz mellékelt jegyzékből látható, tesznek öszvesen 8242 fr. 1 kr. vált. — Ezen summából könyvtára, kóttakra, színész-művészi könyvekre 's a' t. fizettetett 555 fr. 36 kr. E' szerint a' fentebb kitett mutatványi nyereséghez, hozzá adván a' fennmaradott adakozási summa 7686 ft. 25 kr. 1834 január 1-sőjén a' budai színész-társaság készpénzbeli állapotja tehát 9174 frt. 30 kr. váltó.

Ezen pénz, Pest vgye színészi Küldöttségének rendelkezéséből, egy külön, 's két zárú pénztár-fiókban tartatik a' tudom. társaság pénztárnoka gondviselése alatt; 's a' két kulcs külön-külön az alulírt két igazgatónál állván, pénz-kivétel szüksége esetében, a' fiók-felnyitás csak hármok jelenlétében eshetik meg, a' kivett vagy betett pénzről hármas aláírással erősített jegyzék tétetvén be a' pénztár-fiókba. Illy ellenőrség, melly a' színházi mutatványok kasszájánál is telhetően gyakoroltatik, valamint a' Pest vgyei játékszíni Küldöttség előtt fertály-évenként adandó számadások is, hihető, teljes megnyugtatósaül fognak szolgálni a' Közönségnek az iránt, hogy a' budai magyar színész-társaság vagyona legszorosh lelekismeretességgel 's gazdalkodással gyakoroltatik. — A' fertály-évenkénti számadások kimutatásai, valamint az ezután, mint reménylhető, gyűlendő mindennemű hazafiúi adakozások, pótlólag közöltetni fognak a' nagy érdemű Közönséggel.

Illy szép tanúságai után a' hazafiúi buzgalomnak, habár találkozott legyen egy kettő — de hála a' nemzet geniusának, nem is több — ki, nem a' legnemesebben mentegetőzik, azzal tudatni akarjuk, hogy senkit hazafiuságra erőltetni nem akarunk; mert ezen szent érzemény hő kebelben nyúló virág, melly fagyos erőltetést nem szenved.

Mi a' társaság szerkezetét illeti: alulírtak részéről minden hatalmukban állott lépések megtétettek 's meg fognak tétetni, mellyek annak személyzeti 's előadási tökéletesítését elősegíthetik, 's ha még eko-ri-ig a' siker a' köz ohajtásnak meg nem feleltetett, egyedül az oka, hogy eszközünk még csekélyek, a' tennivaló pedig sok, és a' számos akadályú haladás csak halkam eszközölhető. Minekutána azonban, a' magyar tudom. társaság is, későbbben kezét fogva Pest vgyével, ennek színészi igazgatóságát, a' szindarabok kiigazítására 's újabb darabok fordítására nézve kinevezett tagjainak együtt-munkálkodásával, 's e' végre pénztárából 500 ezüst forint megrendelésével gyámolítja, 's már eddig is számos darab kiigazított, fordított; a' színész-társaság tagjai pedig, nemesen érezvén középponti helyzetöknek jövendőre nézve üdves hatását a' magyar színészetre, naponként több-több szorgalmat 's művészi haladást törnek kifejteni — reményljük, mindig közelebb-kö-

zelebb jutandunk azon szerencsénkhez 's iparkodásunk teljesüléséhez, hogy nagy lelkű Közönségünk vára-kozásának megfelelhessünk. Költ Pesten feb. 16. 1834.

Fáy András m. k.

Döbrentei Gábor m. k.

a' budai magyar színész-társaság igazgatói.

Nagy-Becskek febr. 13kán Torontal megyei priv. Nagyikinda kerületben él a' Szerbek legnagyobb tömege hazánkban, 's tiz roppant helyén eddig alig volt hallható más ajak az illyrusokénál. Most legujabban nem csak Kikindán, hanem az egész kerületben mindenütt megszaportattak az iskolamesterek fizetési azon czélból 's föltétellel: hogy a' nemzeti nyelvben is illő oktatást adjanak nevendékeknek. A' napokban N.-Kikindára vetődött egy színész társaság. A' jó szívü szerbek 's más odavaló lakosok, mind a' mellett is, hogy közülök a' nemzeti nyelvet csak kevés érti, e' jámbor vándorinkat úgy fogadták, hogy 3 hónapig tartandó maradásuk biztosítva lenne; 's így Torontal megye keblében most két rendbéli színészeket ápol. Becsén t. i. és Kikindán. A' kikindai kerületi tanács törvényes tárgyú jegyzőkönyvei Tanázevics János derék főjegyzője 's tisztársai segédje által magyar nyelven vitetnek már, 's napról napra nagyobb a' remény, hogy munkálkodása egyéb ágait is idővel ezen teljesítendi. Ezen szép intézkedésnek fő rugója 's lelke a' jó gondolkozású kerületi főbíró Kengyelác Lukács ur, ki a' kormánya alatt virágzó tanácsot tettel példával közökhajtásnak megfelelni hazafi kötelességévé tette 's ama' szerb vidékekre, hol a' nemz. nyelv eddig számkivetve volt, öröklétre méltó iparral azt most általülteté 's hivataloskodása első éveit örökké zöld koszorúkkal díszesíté. —

Gróf Kendeffi Ádám véletlen halálának megrázó hirtelensége Erdély távolabb részeiről is az elhunytak számos barátját 's tisztelőjét Kolosvárra gyűjté; ezek 's a' város minden rendű lakosinak sok ezerre menő sokasága, a' legmélyebb részvét nyilvános jelei közt kísérik ki febr. 7kén az erős és szép lélek hidegült földi tetemeit a' közönséges sirkertbe, melly méltó vala hogy épen Kendeffy Ádám például egy olly földi nagyot fogadjon sűrű dombjai elegy sorába, kinek valamint emberiségért dobogó szive, míg élt, emberben csak az embert becsülte, úgy holta után is szeretett ember-testvéri közt legédesebben nyugszik. A' temető terét, sőt a' szomszéd kertek fáit is belepelt tömördek sokaságnak bántó megilletődése kezeskedik ugyan arról, hogy Kendeffi Ádám sírdombja jel nélkül sem vegyülne földékenységbe, de baráti hatalmas lelké-

nek méltó czimjeléül meghatározták emléket emelni fölébe, azon örök sziklák gránitából, mellyek Erdély határit rendithetlenül védik.

Czech János ur sz. kir. Győr városa polgármestere 's a' magy. tud. Akademia r. tagja, gazdag ásvány-gyűjteményét a' győri Akademiának örökösén ajándékozta.

E' f. hónap első felében a' pesti m. k. tudom. Egyetemen orvosdoctorrá iktatásakor „A' csontszövetéről és az elhalt csontok visszacszerződésükről“ értekezett nyomtatásban Hanneker Ferencz Tolna-megyei fi 's az orvosi politia és törvénytudományok segéde. Cziráky Antal Országunk Birája 's a' t. Önméltóságának ajánlván e' felavattatási 's tudományos igyekezete első zsenyéjét, mellyet szabatos nyelv, a' tárgy kellő méltatása 's hazairokon példakkal világítása minden orvosunknak ajánlnak figyelmeztetésünk nélkül is. Ha e' szép pályán 's kivált mostani rendeltetési helyén tapasztalási mezejét 's ismereti tárat így buzgand tetemesbíteni, úgy nem csak szülő megyéjének Tolnának, hanem a' haza 's emberiség egyetemének is való díszére 's javára idül e' fiatal koszorúsunk.

A U S Z T R I A.

Tiszt-változások a' cs. k. hadseregénél. Altábornaggyá lett Demuth János gen. őrnagy; general-őrnagyokká: ezredes Thalherr Mihály, báró Dietrich Eimánuel és Wisziak Leopold; ezredessé: alezredes Haen Pál; alezredessé: őrnagy Culoz Károly; őrnagyokká: kap. Martin Sándor és Verbek du Chateau Ferencz. Sándor würt. hg. másod ezredes parancsnoka lön a' József főhg. huszár ezrednek; Schell Sándor báró ezredes alkapitány lön a' cs. k. trabanti testőrségénél. Nyugalombul újra hivatalba léptek: Eltz Ágoston gr. gen.-őrnagy mint Verona város parancsnoka, Lazarich József b. alezredes Mantuaban, Able Ignác b. őrnagy Majlandban. Nyugalmatottak: Wangen Fridrik b. gen.-őrnagy, Cassella János ezredes gen.-őrnagy (ezzel és nyugpénzzel, Auernhammer József alezredes ezredesi ezimmet és díjtoldalékkal; Angermayer Fridrik alezr. ezimmet és díjtoldalékkal; továbbá őrnagy: Giletta József alezredes ezimmet, Szilávy Ferencz, Horn József, és Aumer Károly; kapitány: Nuckh József, Lanz Ferd. nyugpénzzel, Kaltenborn József díjtoldalékkal, és Geramb János mindnyájan őrnagy ezimmet. Külföldet 's azok viselhetésire engedelmet kaptak: lovassági gen. Radeczky József gr. a' parmai sz. György-rend keresztjét, Polliot Lajos gr. a' bajor k. kor.

polg. érdem zuchelli gr. nagy Gerge gen.-őrnagy György-rend jor k. kor. ezredes: Herend, Fridrik k. sz. Mórictal a' pápai sz. resztjét; alezredes Henrik Haller Ferenczárrend közl. Ferdinand a' sz. nagy G. Popovics G. János a' pápa stelliz József keresztjét; Krisztus-rend gr. a' porosz tal, Ohmiel Fridrik b. N. Milonopalo J. tengeri patta tal marquis a' és főhadnagy rend közép k. nos a' lengye keresztjét; Klein Jakab pai sz. nagy

Következőkén az ideidaim 's uraim geik teljesítés teljes bizodalra, türelmessé szinte vonzatigkeik), mel régi alapjaiban tásában segégek jelesíték mellyben szar tetett a' parli milly előbbi k alatt. A' rends vénységhez sz és legfontosb tése. Azon m bász a' britt gy előlépések, m tel kivételére t

polg. érdemrend nkeresztjét; altábornagy: Maz-
zuchelli gr. és Mengen Károly b. a' pápai sz.
nagy Gergely-rend másod oszt. keresztjét;
gen.-örnagy Auenfels István a' parmai szent
György-rend, 's Auersperg Károly gr. a' ba-
jor k. kor. polg. érdemrend közép keresztjét;
ezredes: Hesz Henrik a' parmai sz. György-
rend, Fridrik fürstenbergi landgraf a' szard.
k. sz. Mórica és Lázár-rend, és Martini An-
tal a' pápai sz. nagy Gergely-rend közép ke-
resztjét; alezredes: Bürger György és Ha-
rold Henrik b. a' pápai sz. nagy Gergely-rend,
Haller Ferencz gr. pedig a' szard. Mórica-Lá-
zárrend közép keresztjét; őrnagy: Tschebulz
Ferdinand a' szard. Mórica-Lázár-, és pápai
sz. nagy Gergely-rend, Montluisant Bruno,
Popovics Gábor, Abele Ignác b., Bagnara
János a' pápai sz. nagy Gergely-rend, és Ca-
stelliz József a' parmai sz. György-rend közép
keresztjét; kapitány Grezy László b. a' pápai
Krisztus-rendet, Degenfeld-Schomburg Ágost.
gr. a' porosz kir. Johannita-rendet, Barlo An-
tal, Chmielnichi Mórica, alkapitány Handel
Fridrik b., Niesner Vincze, fregatte-hadnagy
Milonopulo János, főhadnagy d'Anthon János,
tengeri pattantyusági főhadnagy Paulucci An-
tal marquis a' pápai sz. nagy Gergely-rend,
és főhadnagy Zörzi Jak. a' parmai sz. György-
rend közép keresztjét; alhadnagy Vetter Já-
nos a' lengyel kir. sz. Szaniszló-rend 4ik oszt.
keresztjét; Schäder János táborhadi biztos,
Klein Jakab és Vogel János főorvosok a' pá-
pai sz. nagy Gergely-rend közép keresztjét.

A N G L I A.

Következő a' király beszéde, mellyel febr.
4iken az idei parlamentülést megnyitá: „Lor-
daim 's uraim! Midőn ismét magas kötelessé-
geik teljesítésére hívom Uraságtokat össze,
teljes bizodalommal támaszkodom buzgalmok-
ra, türelmességökre, a' nyilvános érdek iránt
őszinte vonzalmokra, és szilárdságokra (Fes-
tigkeit), mellyel a' fenálló országalkotmányt
régii alapjaiban, 's hatalom-ágazati igaz elosz-
tásában segedelmezni fogják. Ezen sajátság-
ok jelesíték munkájikat a' mult ülés alatt is,
mellyben számos és fontos kérdés terjesz-
tetett a' parlament vizsgálata alá, mint bár-
mily előbbi korszakban hasonló terjedékü idő
alatt. A' rendszabások között, mellyek a' tör-
vényhozás szentesítését nyerék, legsúlyosb
és legfontosb volt a' rabszolgaság eltörlesz-
tése. Azon mód, mellyel e' jótékony rendsza-
bás a' britt gyarmatokban fogadtatott, 's azon
előlépések, mellyek Jamaika törvényhozásá-
tál kivételére tétettek, legszerencsésb követ-

kezményeket váratnak. Sok más fontos tárgy
folyvást fogja Uraságtok legfigyelmesb vizs-
gálását kívánni. A' tudósítások, mellyeket az-
on biztosságoktól fogok előterjesztetni, mel-
lyek a' végből rendeltettek, hogy a' helyhá-
tósági testületek (corporatiok) állapotját, a'
szegényi törvények hatását, 's igazgatását
(végrehajtását) 's az egyházi jövedelmeket 's
pártfogósági jusokat (patronatus jura) Ang-
liában 's Walesben megvizsgálják, Uraságtok-
nak kétségkívül hasznos felvilágításokat adand-
nak, mellyeknél fogva képesek lesznek a'
fenforgó hiányok 's visszaélések minőségi-
ről, és terjedelméről itélni 's elhatározni: mi-
kép vétethetnek elő a' szükséges javítások il-
lő időben, veszély nélkül 's jótékonyan. — Po-
litikámnak állhatatos czélja volt, népemnek
a' béke áldásai szakadatlan éledeletét biztosí-
tani. Erre azon egyetértés, melly szerencsé-
re az angol, 's a' francia kormány közt fen-
áll igen segedelmes volt, 's a' biztosítások,
mellyeket a' szárazföld egyéb hatalmai barát-
ságos érzelmeiről veszek, fáradságom foly-
tatására bizodalmat öntenek. Sajaúnom kell,
hogy Belgium Hollandiával végegyezésre még
nem juthatott, 's hogy Portugáliában a' pol-
gárháboru még folyvást tart. Bizonyosakká
tehetem Uraságtokat, hogy szorgalom 's buz-
galommal fogok, olyan országokban a' há-
torság 's béke visszaállítására minden alkalmat
használni, mellyek érdekei országainczi-
val olly szoros kapcsolatban állnak. A' spa-
nyol király elhunytá után nem késtem leánya,
az Infansné, örökösödését elismérni, 's leg-
nagyobb szorgalommal fogok azon kormány-
történetének folyamára ügyelni, mellynek bé-
kes megállapodása (erősödése) igen fontos
mind Angliára, mind Európa általános nyu-
galmára nézve. Törökország esende a' mege-
gyezés óta Mehmed Alival nem háborított,
's mint biztosan reménylem, nem is fenyege-
ti azt veszély. Arra szemesen fogok ügyelni,
hogy ezen ország viszonyaiban más hatal-
makhoz képest minden ollyas változás, melly
annak állandóságát, 's függetlenségét veszé-
lyeztetné, eltávoztassék. — Megparancsol-
tam, a' jövő évi költségek előterjesztését. A'
legszorosb takarékossgal 's olly lerovások-
kal, mellyek a' nyilvános szolgálat sérelmé-
vel ninesenek, szerkeztettek azok. Teljes bi-
zodalommal számolok Kegyetek felvilágosult
hazafiságára, 's népem örvendő készségére
olly eszközök-szerzése iránt, mellyek koro-
nám becsületét 's országim érdekeit fentar-
tsák. A' számvitelek, mellyek a' bevételek 's

kiadásokról előterjesztetnek, kielégítőnek fognak találtatni. Lordaim 's uraim! A' szükség folyvásti tartását a' telek-birtokosak között fájdalom, noha más tekintetben az ország állapotja mind belső nyugalma, mind kereskedésére 's gyárjaira nézve legviditőbb kilátást, 's haladó javulást nyújt. Az utolsó ülésben kibocsátott 's Irlandban különféle üdvös és hathatós rendszabásokat végrehajtandó rendelkezések már munkásságban vagynak, további javításokat azon biztosságoktól kell várunk, mellyek más fontos tárgyak vizsgálatára küldettek ki. Ajánlom Kegyeteknek az egyesült ország azon részében, mellynek mindenképen igazságos oka van e' miatt panasza, a' tizedek olly vég-kiegyenlítését venni fontolatra, melly minden sérelmet alattvalóim bármilly osztálya tulajdonának 's jogának vagy az egyházban 's országban bármilly intévénynek csonkulása nélkül megszüntetni képes legyen. A' nyilvános csend általjában fentartatott; 's Irland összes tartományinak állapotja egészben sokkal kedvezőbb tekintet nyújt, mint a' mult év bármilly szakában. Mély fájdalommal 's méltó bosszankodással látam azon izgágák folytatását, mellyek ezen ország népét a' törvényhozási unio felbontására ingerlik. Én már kinyilatkoztattam, hogy erős és rendülhetlen határozatom nemzeti erőnknek 's bátorságunknak e' kapesát az isteni gondviselés segedelmével hatalmamban álló minden eszköz által sértetlen fentartanom. E' határozat gyámolítása végett bizodalommal számolok parlamentem 's népem buzgó 's erős közmunkálására. Azon bujtogatásoknak, mellyek arra czélzanak, hogy a' status iránt béktelenség 's kölesönös bizalmatlanság gerjesszessék a' két ország népe közt, tulajdoníthatni legfőképen az engedetlenség azon szellemét, melly ámbár azt a' törvény ereje nagy mértékben fékezi, még is sok esetben igen is láthatólag mutatkozott. Senkire, mint ezen olly veszélyesen felingerlett forrongás csatlakozott eszközeire gazdag e' szellem a' legkárosb következtésekben, 's a' jó és hiv érzésűek egyesült hathatós erőködései kívántatnak a' kormány segedelmére, hogy azon felzudulási 's erőszaki rendszernek vége szakadjon, mellynek tovább tartása a' status csendét zavarja, 's mellynek győzedelme az egyesült ország hatalmát 's bátorságát huzná melőzhetlen romlásba.

A' torylapok különösen megelégnének a' király beszédével, annak conservatív elvei miatt, egyedül azt nem tartják a' királyszék méltó-

ságához illőnek, hogy Irland ügyében annyi szó intéztetik O'Connellhez. A' király beszéde után a' főházban Sutherland hg. válaszfelirást javasolt, melly után Wellington hg. a' ministeriumot mind a' külső, mind a' belső politika végett keservesen megtámadta, de az szavazás nélkül elfogadtatott. A' válaszfelirás csak viszhangja a' kir. beszédnek. Az alsó házban is javasoltak Lefevre és Morrison uu. válaszfelirást. A' vita alatt Evans ezredes, 's Hume uu., a' radical párt keményen kikelték a' ministerek belső politikája ellen, mint kik önmagokhoz hűtelenek lettek.

A' válaszfelirás vitája alatt Wellington hg. rövidbe vonva ezeket hányá a' ministerek szemére: A' kir. beszéd semmi rendszabást sem ígér. A' rabszolga-szabadítás végett még mindig rossz sőt a' legrosszabb következtéskől fél. A' belgahollandi ügy ugyanazon lábbon áll, mellyben ezelőtt két évvel, 's haladni sem fog, mert bizony a' hollandi király engedni nem fog. Portugáliában inkább d. Miguel ismerték volna királynak, mint szinte don Carlost Spanyolországban. Anglia eleitől fogva Mehmed Ali ellen tartozott volna beavatkozni, így a' portának orosz segítségre szüksége nem lett volna. A' ministerek, míg egyik szövetséges kormányt (a' portát) segedelem nélkül hagyják, a' másikat (a' hollandit) ostromlották. Így szólott a' belső ügyekről is keserű ócsárlással. — Grey röviden választolt neki, érdekesb ponti ezek: „A' nemes hg. a' királyi beszéd czélzaira nem ügyelvén, mondja, hogy ő (a' hg) a' háborunak (a' porta 's Mehmed közt) véget vetett volna, még pedig egy jókészületű sereg küldésével. Nem tudja a' nemes hg, hogy 1833. Anglia hathatós nyilatkozást tön, melly Ibrahim haladása gátlására nem kevesebb befolyással volt mint az orosz hajóereg? 'S valljon, milly politika lett volna, ha Anglia mint kereskedő ország Mehmed Alit ellenségévé tette volna? hogy Törökország orosz befolyás alatt van, nem a' mostani ministeriumnak tulajdoníthatni. Nem mi voltunk, kik őt a' Balkánon átlépni engedték. A' drinápolyi egyezés (halljuk! halljuk!) Törökországon olly sebeket ejte, mellyekből még fel nem lábadt. Irományokra hivatkozhatnám, hol a' károk 's balesetek felszámítvá, mellyek a' mondottam egyezésből folytak. Törökország mostani állapotja hosszas soru történetek következménye. Haboruja Görögországgal ereje nagy kutféjeitől fosztá meg, Russziával pedig, ennek utat nyitott Moldva szélein által a' Dunára, 's bevégezte uraságát a' fekete tengeren. A' hozspodárok függetlenek-

ké tétettek seregeket a' ló a' török felsége me lók azon or: ben lakána alá tétettek mutatas vol getlennek épségében Mehemed A addig, mig vele tartun

Ugyan

189. > 23

dard szerin minden ujt hogy a' főv jenek. Has logság ujon indiában a' — Uj hírek azon hiedel sének hasz cziaország kétségkivü jával, kik nek; divid many jól tu

Román halála híre sitas adaték vegye le, manynak a megtagadá ója meg, tet, peccéte tével, hogy meg ne har

A' fra Dupont de követségről árusok ügy ellen, Gira 6ikán a' lap ta. 7ikén pe melly rend doán, se me nélkül vány is, h rei, mellye nek meg, mentek 198

Telvék

ké tétettek a' portától, megengedetett nekik seregeket állítani, 's így eszközt szerzeni, dacz-
lót a' török hatalommal. Maga a' török birodalom
felsége megrendítettett, mert az orosz alattva-
lók azon ország törvényei alul kivétettek, melly-
ben lakának, 's orosz consulok 's hivatalbeliek
alá tétettek. E' köz tudomásu dolgokkal kép-
mutatás volna Törökországot még valódi füg-
getlennek mondanom. De azért Törökország
épségében meg fog tartatni, nem az által, ha
Mehemed Alit megtámadjuk, hanem inkább ha
addig, míg idő 's körülmény engedni fogják,
vele tartunk 's a' t.

Ugyan az alsó házban a' válaszfelírás
189. > 23 szóval elfogadtatott. — A' Stan-
dard szerint a' britt lovassághoz Londonban
mindeu ujonczszedési helyre parancs ment,
hogy a' fővárost hagyják el 's ezredeikhez tér-
jenek. Hasonló parancsot rebesgetnek a' gya-
logság ujoncz-szedési helyeiről is. — Kelet-
indiában a' hollandiak ügye bajos kezd lenni.
— Uj hírek éjszakra ujdón okokat nyujtanak
azon hiedelemre, hogy Russzia titkos egyezé-
sének hasznát venni nem szándéka, míg Fran-
cziaország 's Anglia egyetértők. Politikája
kétségkívül megegyez azon emberek politiká-
jával, kik szabad férfiak egyesületétül retteg-
nek; divide et impera. Mit azonban a' két kor-
mány jól tud, 's a' szerint cselekszik is.

Rómában Funchal marquis (portug. követ)
halála hírére a' portugáli ügyvivőnek azon uta-
sítás adaték, hogy a' portugál czímert lakáról
vegye le, 's a' követségi levéltárt a' pápai kor-
mánynak adja ki. Az ügyvivő elhatározottan
megtagadá azt, 's hogy levéltárát sérelemtől
ója meg, azonnal megkérte az angol köve-
tet, pecsételje be követségi irományait pecsé-
tével, hogy se el ne idegeníthetessenek, se
meg ne hamisíttassanak.

FRANCZIAORSZÁG.

A' francia követház febr. 5ik ülésében
Dupont de l'Eure ur irásban nyujtotta kam.
követségről lemondását be. Rendre jött a' lap-
árusok ügye. Garnier-Pagès ur a' törvényterv
ellen, Giraud Aug. ur mellette szólott. Febr.
6ikán a' lap-árusok iránt bérekesztetett a' vi-
ta. 7ikén pedig elfogadtatott a' két első czikk,
melly rendelé, hogy senki lapárus se állan-
dóan, se mulandóan az előljárárság engedelmé-
nélkül ne lehessen, sőt még azon indít-
vány is, hogy legalább azon hírlapok többsé-
rei, mellyek a' törvény engedelmeivel jelen-
nek meg, legyenek ez engedelem-kérésről
mentek 198 > 163 szóval félre vettetett. —

Telvék az oppositio hírlapjai Dulong te-

metése körülményivel. Midőn a' békeutca-
ban megállapodott a' menet, a' gyalogság fel-
tűzött szuronnal (bayonettel) gyorsan kezdé
léptetni, honnan világos, hogy nem tisztele-
től, hanem csendőrségül volt jelen. Midőn a'
külvárosba értek, némi kiáltások hallattak,
egyik csendbiztos azonnal megparancsolá a'
városhajduknak, hogy a' kiáltókat fogják el,
ezek kivont karddal oda siettek, a' lovas hely-
hatósági őrségek pedig vágatni kezdének,
de minden széllyelfutott. — Az ősz Lafayet-
te az egész menet alatt gyalog ballagott a'
koporsó mögött. Gyakran lehetett e' kiáltáso-
kat hallani: „Éljen Lafayette“ éljen a' 43om
oppositiója. A' menet alatt gyakran mondák
mind a' tisztek mind a' katonák egymásnak:
„Menjünk lassabban, sebesen megyünk La-
fayette generalnak. Midőn a' temetőből kijött
Lafayette, újra üdvözlék őt 's mikor kocsijá-
ba akart hágni, a' nép a' lovakat kifogta, 's
maga kezdé huzni. Azonban csak hamar oda-
ugratott a' lovasőrség, noha már mielőtt oda
értek, a' general némelly baráti rábirák a' né-
pet, hogy lovait fogná be újra, de a' general
kocsiját, mint valamely diadalkocsit, folyvást
kisérte. — Némelly hírek Descrombes blayei
plebánosra nézve erősíteni látszanak azon hie-
delmet, mellyben ő maga halt meg, t. i. hogy
megétették; e' fenyegetést ő irásban kapta meg,
mellyben az adatik okul, hogy a' berryi hgné
lebetegülését ő is tanúsította. A' hatóság minde-
zekekről értesítve a' holttestet feláratni paran-
csolá. — A' Moniteur hosszú jelentést foglal
aláírás végett a' Napoleon császár emléke-
zetére szülővárosában állítandó szobor iránt.
Napoleon császár szobra, ugy mond a' tök-
bek között, ismét azon oszlopon áll, mellyet
ő seregink dicsőségének szentelt. E' hirre sok
polgár azt ohajtá: emelne Franciaország an-
nak emléket, kit mint törvényhozót, igazga-
tót, 's hőst első helyen tisztel. A' kezde-
ményt azon megye fogta fel, hol először láta
világot. Azon sok város közt, mellyeket sze-
retett, nagyított, szépített, 's mellyek e' tisz-
telet miatt vetélgenek, szülővárosa is fellép,
's minden verseny megszűnik; a' sors dicső
kedvezése jelelé azt a' Francziák választásá-
ra ki: egy mosolygó halom, hol Bonaparte Na-
poleon atyai öröksége fekvék, övedzi böleső-
jét. Azon tengeren uralkodik ez, mellynek
hullámi három világrész partjait mossák, hol
a' haza gyermekei ugyanazon fő alatt lobog-
taták zászlójukat. Aegyptus, Olasz- és Fran-
cziaország közt emelkedjék ama' nemzeti em-
lék, az egész világ tengerutazóinak 's minden

(hazafiak) fogják a' völgyeket 's az országot minden irányban keresztül járni 's a' felkelést terjeszteni; 5) minden felkelő tartomány a' felkelést tűz által fogja a' hegyeken hirül adni; 6) a' kormány zászlója, 's czimere mindenütt szaggattassék le, 's helyébe a' felkelés zászlója tűzessék fel; 7) a' felkelt tartományok azonnal gyors közlést fognak magok közt nyitni, sebes postákat azon helyekre küldeni, mellyek a' nyilvános hir szerint szabadító seregekkel rakvák; azonnal hirt adni a' seregek járásiról, mozgásiról, összesítésiről, 's egyéb munkálatiról; 8) az ország sorkatonasága 's a' nép között minden ellenséges összeütközés, mennyire lehet, kerülessék ki, 's mielőtt erőszakhoz nyulnának, minden eszközt meg kell próbálni, hogy a' katonaság az ügypártolásra birassék; 9) városokban a' felkelő egyesület azonnal a' tanácsházakat, kapukat, 's a' legfontosb állásokat foglalja el; a' sorkatonasággal közösen itt telepedjék meg, ha ez vele már összebarátkozott; ha pedig nem, a' felkelés ezen helyeket egyedül rakja meg; 10) következő nyilvános hivatalbeliek, ugymint a' pénztárnok, 's az adószedő, a' só 's dohánytiszték, a' fogyaszték-adószedők, a' zálogkönyvek őrzői, a' posta tisztei vagy igazgatóji, erdősz tiszték, 's minden felvigyázó a' különféle igazgatóságokban, a' község jegyzőji 's minden számtiszt tartoznak helyeiken 's járasaik v. kerületeikben maradni, különben hazaárulóknak fognak tekintetni, 's mint olyanok bűnhödni; 11) a' község ügyviselője (Syndicus) tartozik nem csak helyén 's dolgai mellett maradni, hanem feleletí teher alatt gondoskodni is ezen végzés közvetlen 's tüsténti teljesítéséről. Az igazgatás minden irományai, levéltárai, könyvei, papirosai 's pénztárai őrzete 's felelőssége alatt vagnak; 12) ha ellenséges vagy kétes seregek vannak a' felkelt helységek közelében, a' nyilvános téreken (piacon) vagy a' főutcák legszélső pontján szükséges véd-halmazokat kell torlasztani (barriade). 13). Ha a' felkelés kiütött, minden tartomány, minden nyomos város tetemes hazafi csoportot fog a' szabadító sereg főszállására küldeni. 14). A' felkelés szava: *Éljen a' republica!* 15). Az asszonyok, gyermekek, 's aggok a' nép védelme alatt állanak. St. Julien febr. 15-én 1834. Mazzini József, Melegari Amadé, Ruffini János, Rubin. — A' Gazetta Piemontese Turinből febr. 8. erősíti mind azt, mi már a' sardíniai zendülés felől eddig mondatott. A' franczia kormány tett

részéről elegendő rendszabást a' les Echellesből franczia határra futók elszélyesztetésök iránt. D'Onier alezredes 's a' beauvoisini hidállás parancsnoka tudósítja a' kormányzót mindazokról, mellyeket már közöltünk 's említést tesz Scapacini nevű közkarabínos haláláról, ki épen akkor tért Chamberyből vissza, hova parancsot vitt, midőn a' zendítők már les Echellesbe értek. Midőn a' zendítők tanyahelyök mellett elment, egyik közülök hozzá kiálta: ki vagy? ő felelé: jó barát. E' feleletre a' zendülés zászlója tartaték elébe, 's kérdeztek: elismeri é azt? A' derék felelete az volt, hogy ő királya zászlóján kívül semmi zászlót sem ismer el; mire két lövés földre terité. — A' Gazetta Piemontese Gasazza de Valmonti Victor gróf szavójai kormányzó felszólítását is közli, mellyben a' népséget 's katonaságot dicséretes tartásaért magasztalja, 's a' király nevében megdicséri.

A M E R I K A.

Éjszakamerikában Jakson azon ajándékok felől, mellyeket a' kül hatalmak az éjszakamerikai statusoknak ajándékozni szoktak, jan. 6kán nevezetes tudósítást nyújtott a' congressushoz: „James R. Leib, az egyesült birodalom consula Tangerben (Marocco) arról tudósít, hogy a' maroccai császár neki egy oroszánt 's két lovat ajándékozván, ő azokat az egyesült birodaloméinak tekinti. — Minthogy azonban a' végrehajtó hatalomnak nincsenek pénzalapjai, mellyek a' Leib R. ur által kijelent célra fordíthatók volnának, bártorkodom ezen ügyet egészen a' congressus bölcsességére bízni. Én külső követink 's ügyvivőinknek utasítást adtam, hogy ezentul a' congressus elő-helybenhagyása nélkül semmi szín alatt se fogadjanak ajándékokat külső hatalmaktól el. Figyelmessé teszem itt a' congressust azon ajándékokra, mellyek korábban nyilvános tiszteinknek adattak, 's mellyek a' kormány parancsára a' belügyek osztályánál tétettek le. E' czikkelyek a' kormánynak haszontalanok, a' róluk gondoskodás a' bel osztálynak terhes. Az alkotmány azon rendelkezése, melly tiltja a' nyilvános tisztéknek a' congressus engedelmé nélkül valamely külső hatalomtól adott ajándék elvételét, teljesítve van az által, hogy ezen czikkelyek a' kormány elintézése alá adattak“ — 's az végzetül ajánlja, hogy ezen czikkelyek azoknak, kiknek azok eredetieké ajándékoztattak, vagy örököseiknek, adassanak emlékül. — Mexicóban a' rend újra lábra áll. Mondják, hogy

a' nemzeti adósság kifizetésére az egyházi birtok is fog fordítatni. A' congressus most a' sereget szedi rendbe. Hírlelik, hogy a' Xaliskoi káptalan a' pápától kiátkozó (excommunicáló) bullát akar ellenségei ellen kieszközleni. Ily eszközök azonban itt sem gerjesztenek többé nyugtalanságot. Monopolium szabad kormányal nem férhet meg. — Csekély történetek (ugy mond egy ujjorki levelező) újra feleléstettek a' nép 's bank között fenforgott régi viszályt. Jakson elnök a' néppel tart, azért is életre halálra visel a' bankkal háborut, mellyet azzal kezdett meg, hogy szabadsága meghoszabbítását felfüggeszté, 's a' nemzeti pénzeket tőle visszavéteté. Ezen rendszabás következtében a' bank discontozásit (készpénzfizetésit) kénytelen volt leszállítani. — Ez által a' hitel alapjaiban csökkent meg. Ámde hitel az egyesült álladalom első szüksége; ennek köszönheti népes városit, művelt földet. Egyedül Ujjork város 20 bankot számlál, mellyek évenként 100 millió dollárt discontoznak. (200 millió pengő for.) míg Párisban a' nemzeti bank 1831 csak 150 millió frankot (5 frank egy dollar). A' népazonban, (Farmers és Mecanics, vagy bérnök 's kézművesek) a' rendes munkásság után lassu gazdagodáshoz szokván gyűlöli a' bank-systemát, melly mellett hirtelen meg lehet gazdagodni. E' gyűlölséghez járul a' minden amerikaival született bizalmatlanság minden emelkedő hatalom ellen, melly bizalmatlanságot a' respublica intézvényei gyámjának tartja. Ennél fogva fél az amerikai a' pénz-aristokratiától. Voltak azonban az eddigi bank, rendszerben is visszaélések. Bár gondoljon valaki 246. különféle papirospénzt 's mindegyiket különös értékkel, az illető intézet hiteléhez képest, 20, 30, 50 for. veszteséggel szától. Némelly intézet több papirost bocsáta ki, mint kész fizetéssel bírhatta volna. Így támadt a' nemzeti bank 1817, melly fizetéseit jan. 1jén kezdé 's kész fizetésivel számos bank buktát, vagy felfüggesztetését okozá. 1811—1830 165 bukkott meg. (talán 1817—1830). A' krízis három évig tartott, de a' nép elméjében mély gyűlölséget hagyott hátra minden speculatio 's bankrendszer ellen. A' gyűlölség most különösen a' bírodalom bankja ellen szegül, noha ez ártatlan, 's egyedül képes a' szerencsétlenségek megújulását akadályozni. A' bank rendszere tevé, hogy utóbbi időkben 6 milliárd dolláryi kereskedést üzhett. 'S most e' virágzó hiteli rendszer enyészethez közelit. Ujjorkban, 's

Philadelphiában a' legjobb papirospénz szától 24 veszteséggel discontoztatik (v. fizetetik) a' banké pedig 15el. Kereskedők, kiknek valódi (activ) birtokalapjuk 400,000 frankal haladja meg adóssági tőkét, fizetéseikkel felhagytak. —

ELEGY HIREK.

Haagából írják, hogy a' londoni konferentiák meg nem nyittatnak, míg a' német szövetség Luxemburg egész vagy részleges átengedésében meg nem egyezik. — A' bajor rajna kerületben a' dugarusság vagy csempőzés (Schmuggeley) igen divatba jő, még kik csak a' Rajnán akarnak is átkelni, veszélynek vagynak kitéve, hogy a' csempárosoktól elfogassanak. — A' porta követe költségét az orosz udvarnál az orosz császár fizeti. Hónaponként 45,000 bankó rubel vagyon erre szánva. Jelenléte Pétervárott nem egyedül hálalkodás 's tisztelgés, mert gyakor közlései a' ministeriummal nyomos országos ügyre mutatnak. — A' tél Russziában kemény, a' hideg 15—24 lépcső közt forog. — Lamartine azon beszédében, mellyet a' fr. követház ülésében jan. 8. a' keleti ügy felől mondott, többek között ezen hely is találkozik: „Én becsülöm a' Törököket, 's ezen érzéssel térnek vissza mind azok, kiknek, mint nekem alkalmok vala e' nagy lelke nép közt lakni.“

Stokholmban a' svéd Rendek tagjai közt uralkodó érzélem a' kormányköltségekben gazdálkodásra czéloz. — A' görög királynak a' St. Pétervári udvarhoz kinevezett rendkívüles küldöttje Church tábornagy helytartó Stockholmba fog utazni, Fölsége nevében a' dán királyt üdvözlendőül. A' görög kormány néhány tengeri tisztet ohajt szolgálatjába venni, miért is a' svéd király három svéd, és két norvégiai tisztet ajánlott e' végre. — Haagából írják, hogy a' király Chassé b. gyalogsági generált a' megholt Wildeman vezérőrnagy (General major) helyébe bredai főkormányzónak nevezé. — Berlini levelek mint bizonyost állítják, hogy a' varsói nyomozó biztosságnál fenlevő tanulevelek szerint a' támadás alatt Prussziából Lengyelországba nem 2500 fegyverfogható férfi, hanem 12,000 ment által. — Russziában az országostanácsnak felsőbb helyről is megerősített javaslata következtében Wilna, Grodno, Minsk, Volhynia, Podolia, Kiew, és Bialystock tartományokban lélekisméret-törvény-székek (Gewissens-gerichte, tribunalia conscientiae) állítottak fel azon szabályok szerint, mellyeknél fogva hasonló a' nagy orosz kormánygyékekben már léteznek. —